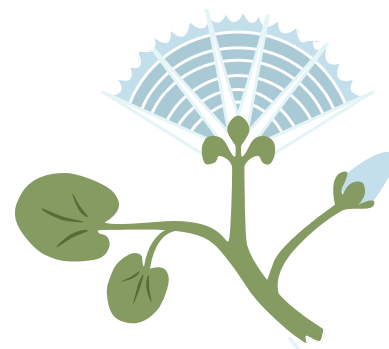


En arbetshandledning från Alvina förlag

Memmo och Mysen söker efter färger



Text: Kristina Hoas Bild: Emma Virke Form: Katarina Nyberg

2011–11–07



ISBN: 978-91-86391-08-9

Tack!

Övningarna i den här handledningen har tagits fram i samarbete med:

Eva Öhgren från Blackebergs bibliotek, Ulla Johansson och Marie Sellin på Hässelby Villastads skola, Birgitta Laudon, Åsa Sandén och Katja Solodovnikoff på Blackebergsskolan samt Helena Jägestedt som arbetar på Norra Ängby skola.

Stort tack för att ni så generöst har bidragit med erfarenheter och idéer!

I bilderboken *Memmo och Mysen söker efter färger* av Emma Virke vaknar huvudpersonerna Memmo och Mysen mitt i natten. Ute är det mörkt. Alla färger har försvunnit! Tillsammans ger de sig ut för att leta efter dem.

Memmo och Mysen börjar sitt sökande efter färgerna med en liten ficklampa, men den kan ju inte lysa upp hela himlen. ”Kom fram då alla färger, om ni törs!” ropar Mysen. Och när solen stiger visar sig färgerna faktiskt! Glödande rött som soluppgången, blått, grönt och turkost som havet och vitt, vitt, vitt som dimma. Men allra först blir det lila – som syren och blåbär med mjölk.

Allt eftersom dagen går och läsaren vänder blad växlar färgerna med ljuset, tills de till slut försvinner bort igen i skymningen. Allitterationer, rim och underfundiga iakttagelser bygger upp berättelsen, där vi får följa Memmo och Mysen när de vandrar genom en dag fylld av färg.





En annorlunda läsupplevelse

I många av de berättelser som omger oss idag står handlingen i centrum. I såväl teaterpjäser, tv-program och filmer, som böcker och tecknade serier är det vanligt att huvudpersonerna upplever dramatiska händelser som påverkar dem på ett tydligt och direkt sätt. Det fångar vår uppmärksamhet omedelbart, och vi kan sitta som klistrade vid tv:n eller sugas in att sträckläsa deckaren. Handlingen är upplagd så att vi vill veta vad som ska hända närmast. Det gäller berättelser för både barn och vuxna.

Men ibland är det något helt annat som väcker vårt intresse – de vackra bilderna i en dokumentärfilm, eller språket i en roman. Det är inte längre händelserna och handlingen som står i centrum, utan stämningen. För många läsare kan Emma Virkes bok om Memmo och Mysen upplevas just så – här ligger fokus på upplevelsen av färg och hur den förändras med ljuset när det skiftar under dagen.

Memmo och Mysen omges av färgen. Den finns överallt omkring dem och påverkar hur de upplever skogen, havet eller det öppna landskapet. Sådana upplevelser kan bli väldigt påtagliga och till och med kännas i kroppen. Men kanske är vi – såväl vuxna som barn – inte alltid så uppmärksamma på stämningen i det vi upplever, vana som vi är vid att det är händelserna som står i centrum? Och kanske är det lätt hänt att vi missbedömer reaktionerna hos läsaren, om vi förväntar oss samma reaktioner som när någon läser en spännande berättelse?



Erfarenheter från Blackebergsskolan

Katja Solodovnikoff på Blackebergsskolan i Stockholm läste boken om Memmo och Mysen för sexåringarna efter att ha delat in dem i halvklass. Hon kunde märka att bilderna i boken intresserade barnen, men uppfattade det som att de var ofokuserade när hon läste berättelsen högt. Samma reaktion fanns hos båda barngrupperna, och hennes första tanke var att berättelsen kanske var för odramatisk för att intressera dem.

Men då barnen på eftermiddagen samma dag fick måla helt fritt, återkom de spontant till flera olika teman från boken. Pedagogerna hade inte tänkt återknyta till boken förrän senare, men uppenbarligen hade läsningen väckt någonting hos barnen som fick dem att tänka vidare på färger. Någon ville måla alla färger från regnbågen, och en annan gjorde en alldeles röd bild, som himlen på morgonen. De skapade själva en stund för reflektion kring berättelsen, genom att måla och prata med varandra om det de tänkte om sina bilder.

När vi tar del av en berättelse som är spännande och där vi gärna vill veta vad som ska hända härnäst, avspeglas det på ett sätt i vårt kroppsspråk. När berättelsen frammanar en stämning, reagerar vi annorlunda. Kanske riktas blicken mer in mot våra inre bilder och minnen? Kanske framkallar stämningen en helt ny känsla i våra kroppar, som förvånar oss och får oss att vilja röra på kroppen istället för att sitta still? Naturligtvis reagerar vi alla olika på olika stämningar, men det kan vara bra att inte förvänta sig att lyssnarna ska reagera på samma sätt som om de tog del av en berättelse där handlingen står i centrum.

Katjas slutsats blev bland annat att det var angeläget att försöka skapa mycket luft runt arbetet med boken, för att ge barnen tid och utrymme för reflektion. Vardagen i förskoleklassen innebär att det lätt kan uppstå en press på att hinna med mycket, och att fokus ligger på det som ska åstadkommas under en lektion eller en vecka. Men att arbeta utifrån ett konstnärligt verk – bilderboken om Memmo och Mysen – kräver kanske ett annat förhållningssätt för att ge gott resultat? Om barnens upplevelse av boken får utrymme att mogna genom reflektion kan de nya kunskaperna och insikterna blomstra samtidigt som barnen får möjlighet att knyta dem till sina egna tidigare upplevelser.

Handledningens teman

I den här handledningen finner du en mängd övningar som ger möjlighet att närma sig boken från olika håll, och att reflektera kring den både i samtal och eget skapande. Övningarna är indelade i några övergripande teman, som delvis överlappar varandra:

- Diskussionsfrågor
- Bilder och färger
- Bokstäver och ord
- Väder och natur

Självklart kan övningarna varieras och förändras för att passa era förutsättningar, och kanske ger de inspiration till helt andra sätt att utforska boken. Försök också vara lyhörda för de förslag barnen ger. En flicka i Blackebergsskolan föreslog att klassen skulle återge boken i form av en teaterpjäs. Ja, varför inte?





Diskussionsfrågor:

- Memmo och Mysen vaknar mitt i natten. Har du vaknat någon gång när det fortfarande var natt? Vad gjorde du då? Hur kändes det?
- Mysen tycker inte det är mysigt ute när det är mörkt. Träden ser så konstiga ut. Vad tänker du om hur det är att vara ute när det är mörkt? Känns det på olika sätt olika gånger? Eller alltid på samma sätt? Ser det som finns utomhus ut på samma sätt när det är mörkt och när det är ljusst?
- När solen stiger ser Memmo och Mysen olika färger. Har du sett en soluppgång? När då? Hur såg det ut och vilka färger såg du? Hur såg himlen ut?
- Mysen säger att rött är hans bästa färg och att blått är flott. Varför tror du han säger så? Vilka färger tycker du om? Varför då? Finns det färger som är fina ibland och inte fina andra gånger? Bruna ögon kan ju till exempel vara väldigt vackert, men bruna äpplen ser inte så goda ut.
- Memmo och Mysen pratar om vilka färger vattnet har. De säger att det kan vara turkost, grönt, blått eller inte ha någon färg alls. Vad tänker du om det? Kan vatten ha andra färger också? Brunt kanske, eller vitt när det är is?
- Mysen tycker att dimman är dum för att den tar bort alla färger. Men förut sa man att dimman var älvor som dansade. Har du varit ute i dimma någon gång? Hur var det? Vad gjorde du och hur var det att försöka se något i dimma?
- I regnbågen som Memmo och Mysen gör med hjälp av vattenslangen finns många olika färger. Har du sett en regnbåge? Var då? Hur kändes det?
- När Memmo och Mysen ska gå och lägga sig, tittar de på hur färgerna försvinner. Vad brukar du göra innan du somnar? Brukar du ha en lampa tänd, eller mörkt? Kanske dörren lite öppen? Hur ser sakerna i rummet ut, och det som finns utanför fönstret? Hur känns det när man ska somna?





Bilder och färger

Emma Virkes bilder är collage som hon byggt upp genom att scanna in teckningar, foton och olika material som trä, tyg och återvunnet papper. Dessa har hon sedan bearbetat i datorn så att beståndsdelarna skapar sammanhängande bilder. Det innebär till exempel att hon förändrat storleken eller färgen på de olika delarna. I arbetshandledningen till Emmas första bok, *Brevet till månen*, finns förslag på hur man kan arbeta med collage.

Vad ser ni på bilderna?

Titta noga tillsammans på bilderna i boken. Vad ser ni? Här är några ledtrådar som gör att ni kanske hittar saker i bilderna som ni inte såg från början:

- I Emma Virkes collage går det att urskilja vad som är fotografier, olika inscannade material och teckningar som hon själv har gjort. På det lila uppslaget är till exempel åkern i vänstra hörnet gjord av tyg, stenarna av returpapper medan Memmo, Mysen och ugglan är tecknade. När Memmo och Mysen stiger i båten, är bryggan gjord av riktigt trä och på uppslaget efter är vattnet i själva verket marmorert papper. Vilka andra beståndsdelar kan ni se i bilderna?
- När man är ute i mörkret, vänjer sig ögonen långsamt så att man ser allt fler detaljer. På samma sätt fungerar det med de mörka uppslagen i boken. Titta till exempel länge på uppslaget där ficklampan slocknar. Vad ser ni från början? Och efter en liten stund?
- Emma Virke tycker om att gömma ansikten i sina bilder. En del är lätta att se, medan andra kan vara lite klurigare. Två av grenarna utanför Memmo och Mysens runda fönster ser ut att ha ögon och vassa tänder, och när de gör en regnbåge blir vattenmelonens en mun och te-kopporna ögon. På uppslaget med dimbågen går det att urskilja profilerna av två gubbar i de båda stora träden. Vilka andra ansikten kan ni hitta?



- På många av uppslagen finns olika djur med. Vilka kan ni se? Den svarta katten smyger omkring på flera av sidorna. Var ser ni den? Kanske kan ni skriva en liten berättelse om vad katten gör medan Memmo och Mysen söker efter färger?

Ett hörn av bilden

I bilderna händer mycket utöver det som Memmo och Mysen är med om. Gör en liten passepartout (pappersram) och använd den för att välja ut en liten bit från någon av bilderna ur boken. Skriv sedan en berättelse om den bilden. Och rita gärna fler bilder till er berättelse!

Spännande bilder

När batteriet i ficklampan slocknar, blir Mysen lite rädd. Prata tillsammans om rädsla och läskiga bilder. Blir ni rädda någon gång under berättelsen? Eller är det spännande på ett mysigt sätt? Ibland tycker man ju att bilder som man ser i böcker är läskiga eller spännande, fast man vet att det inte är på riktigt. Vad är det som gör att vissa bilder känns så läskiga? Kan det vara färgen, om det är mörkt eller ljus eller om huvudpersonen känns liten jämfört med det som finns runt omkring? Eller vad bilden föreställer? Hur känns det när man är rädd? Var i kroppen känns det? Eller när det är spännande, pirrigt, otäckt, nervöst eller bara lite lagom – hur känns det? Kan det vara mysigt att vara rädd – till exempel när man berättar ruskiga spökhistorier? Eller är det bara läskigt och otäckt att vara rädd? Vilka bilder har ni sett som var läskiga? Gör gärna en egen riktigt otäckt läskig bild!

Stilleben

”Stilleben” är tyska och betyder stilla liv. I ett stilleben har man målat (eller fotograferat) av föremål, frukt eller blommor som arrangerats på till exempel ett bord eller ett fat. Det är ett motiv som konstnärer och fotografer har ägnat sig åt i många hundra år!

Gör ert eget stilleben genom att välja ut och arrangera till exempel föremål eller frukter, kanske valda efter något speciellt tema som ”gula frukter” eller ”fyrkantiga saker”. Om barnen sitter runt omkring stillebenet när de gör sina bilder, är det spännande hur olika samma föremål kan se ut från de olika vinklar de har målats ifrån. Går det rent av att sätta upp bilderna på väggen i samma ordning som barnen satt när de målade?

Titta också tillsammans på stilleben av olika kända konstnärer. Jämför gärna bilderna med varandra. Vad skiljer dem åt och vad är likt?

Vilken färg har glädje?

Hur känns det just idag? Och vilka färger passar den känslan? Vilka former? Försök fånga känslan i en bild! Eller koncentrera er på en känsla och försök måla hur den känns. Kanske kan ni hitta någon musik som passar till just den känslan ni vill fånga och lyssna på den samtidigt som ni målar.



Collage med bara en färg

Välj ut en färg och gör ett collage med bara den färgen! Riv ut bilder i tidningar eller använd färgat papper eller silkespapper. Kanske också snören och garn, tyger, piprensare...

Samarbetsmåleri

Lägg ut ett stort papper på golvet och förse varje barn med en färg och en pensel. Låt dem måla med sin färg där de står. Efter en stund får alla byta plats med den som står till höger, och fortsätta måla intill den bild som finns där. Det gäller att vara rädd om kompisens bild, och inte måla på den. (Men att det flyter ihop lite i kanterna är nog nästan oundvikligt.) Det blir till slut en stor, vindlande målning med många vackra färger. Pappret kan delas upp i mindre tavlor, så att alla får med sig en del av den gemensamma bilden hem. Den här övningen kan göras både med en större grupp barn som målar tillsammans, eller så kan gruppen delas upp så att till exempel fyra och fyra målar tillsammans.

Bygg ett färgrum

När Memmo och Mysen går ner till havet är det först mörkt och svart. Sedan blir allt lila, och efter det rött. Kan ni göra om ett rum till (nästan) bara en färg? Med blå gardiner, blå matta och blåa prydnadssaker i fönsterkarmen. Hur känns det att vara i det rummet? Blir det någon skillnad att vara i ett gult rum? Eller ett rött?

Om det är svårt att göra om ett riktigt rum till en färg, kanske det går lättare att göra ett litet tittskåpsrum eller tredimensionellt landskap i en färg. Inred en skokartong till dockskåp eller bygg upp ett naturlandskap av papiermaché, modellera eller grenar och stenar.





Bokstäver och ord

En bok är naturligtvis en väldigt bra utgångspunkt för att arbeta med språkutveckling. Här följer några övningar som handlar speciellt om det, men de flesta av övningarna i avsnittet "Bilder och färger" kan också användas som en utgångspunkt för barnens egna berättelser. Att skriva, eller att berätta för någon som kan skriva det man berättar, är också ett utmärkt sätt att reflektera över det man upplevt eller undersökt.

Kanske finns det sånger eller ramsor som handlar om färg eller väder som ni redan brukar sjunga tillsammans? Eller sånger om något av djuren som finns med på bilderna? Väv in dem också i ert arbete med boken!

När rimmar det?

I texten om Memmo och Mysen har Emma Virke smugit in en del rim och allitterationer. Läs berättelsen långsamt och se om ni kan upptäcka dem! Kan ni hitta på fler rim och ramsor om färger?

Vad händer när ni bläddrar?

Varje uppslag i boken visar ju vad som händer Memmo och Mysen vid en speciell tidpunkt i berättelsen. När vi bläddrar från ett uppslag till nästa, har det gått en liten stund. Vad händer under den tiden? Till exempel efter det att Memmo och Mysen har sett dimbågen, men innan Mysen ligger och surar i trädgården – vad händer då? Fundera och skriv! Rita gärna bilder till er berättelse.



Hur känns K?

Varje uppslag i boken om Memmo och Mysen börjar med en stor bokstav, en så kallad anfang, som nästan är som en liten bild i sig. Ett P med ögon, ett dimmigt M eller en K-klocka till exempel.

Titta först tillsammans på alla anfanger. Känner ni igen bokstäverna? Varför tror ni Emma Virke har valt att göra dem som de ser ut? Passar de ihop med det som händer i texten, eller med bilden på just den sidan? Stämmer färgen med det som berättelsen handlar om?

Välj sedan ut egna bokstäver, till exempel genom att lotta ut dem eller genom att alla får arbeta med första bokstaven i sitt namn. Fundera på vad som är speciellt med den bokstaven. Hur låter B? Bulligt, mjukt och mysigt, kanske? Hur känns K? Snabbt, vasst och kniv-blankt? Eller på något annat sätt? Vilka ord finns det som börjar med den bokstaven? Fundera på hur ni skulle kunna göra en bild av bokstaven. Vilka färger och material passar till det ni tänker på när ni hör eller läser den? Brunt, mjukt tyg till B kanske? Eller smala strimor aluminiumfolie till K?

En variant är att välja ett ord som börjar på den bokstav ni valt att arbeta med, och göra en bokstavsbild till det ordet. Det kan bli en F-fisk, ett dator-D eller ett L som i långsam. Eller något helt annat.

Vill ni få extra mycket känsla för den bokstav ni ska jobba med, kan ni börja med att forma er själva som olika bokstäver. Hur känns det i kroppen? Vad kommer ni att tänka på?

Beskriv färgen

I regnbågen som Memmo och Mysen gör med vattenslangen står en kort beskrivning av varje färg. Gul som Memmos ryggsäck, eller turkos som Mysens mjuka päls. Men det finns ju många olika sätt att beskriva en färg! Vilka andra beskrivningar kan ni komma på? Kanske går det att hitta på beskrivningar till alla färger på samma tema, till exempel frukter, blommor eller barnens kläder?

Vad heter färgen?

En del färger har tydliga namn som till exempel blått, gult och grönt. Andra namn kan vara lite knepigare. Hur ser till exempel turkost ut? Eller beige? Och ibland har en färg många olika namn som lila, violett och gredelin. Vilka färgnamn kommer ni på? Är det samma färg eller lite olika?

Om ni tänker på "blå", vilken färg ser ni då framför er? Ta flytande färger och försök blanda till precis den färg ni tänker på. Och prova sedan var gränsen för färgerna går! Om man blandar i pyttelite gult i det blåa känns det kanske fortfarande mest blått, men om man blandar i lite mer gult? Eller jättemycket? När tycker ni det blir grönt?

Går det att blanda till en färg som är så konstig att den inte ens har något namn? Prova! Och sedan kan man ju alltid hitta på ett eget namn på sin nya färg.





Väder och natur

Memmo och Mysen får uppleva många olika väder under sin färgdag. Ljuset skiftar också hela tiden och gör att färgerna och upplevelsen av naturen förändras. Det kan bli utgångspunkten för att undersöka olika väderlek, ljus och naturen. Här nedan följer några olika övningar på det temat. Fler experiment med färger och ljus kan ni hitta i boken *Russinhissen – enkla experiment i fysik och kemi* av Hans Persson.

Fakta om dimbågar och regnbågar

I dimman visar sig en dimbåge för Memmo och Mysen. Sådana finns faktiskt på riktigt, och uppstår på ungefär samma sätt som regnbågar som vi kanske är mer vana att se. Förutsättningen för både dimbågar och regnbågar är att solen skiner.

Solljus uppfattar vi som vitt, men det består egentligen av ljus i flera olika färger. När solljuset passerar genom en regndroppe, delas ljuset upp i de olika färgerna och en regnbåge uppstår. Det är alltid samma färger i en regnbåge, och de kommer alltid i samma ordning. Ibland kan man se flera svagare ringar (så kallade interferensringar) innanför den stora regnbågen. En regnbåge är egentligen en hel cirkel, men på jorden kan vi bara se ungefär hälften av den. Sitter man i ett flygplan kan man ibland se regnbågen som en hel cirkel runt om planet.

Regndroppar är ju visserligen ganska små. I skurar sommartid har de en diameter på ungefär 2–3 mm. Men vattendropparna som finns i moln eller dimma är ännu mindre! De har en diameter på högst 0,02 mm. Därför sprids ljuset på ett annat sätt, och vi ser en dimbåge eller vit regnbåge som de också kallas.





FOTO: EMMA VIRKE

Dimbågar är mindre än regnbågar, och man ser dem inte lika ofta. Det beror dels på att de inte är lika vanliga, dels på att de är otydligare och därför svårare att få syn på. För att en dimbåge ska uppstå, krävs det att man har moln- eller dimdroppar framför sig och en lågt stående sol bakom sig. Så kan det till exempel vara en sommarmorgon när dimma lättar.

Mer om vatten, dimma och regn kan ni läsa i boken *Blött, sött och salt – allt om vatten* av Kristin Dahl (Alvina förlag 2010), och i handledningen *TEMA Vatten* finns förslag på fler experiment.

Regnbågen i fönstret

Ett fint sätt att låta barnen upptäcka spektrat – alltså färgerna i regnbågen – kan vara att hänga upp en kristall från en kristallkrona eller någon annan glasprisma i fönstret. Låt den hänga där utan att kommentera saken närmare. När solen skiner på prisman, visar sig spektrat som en ljusreflex på väggen eller fönsterkarmen. Kanske uppmärksammar barnen detta spontant? Det öppnar för ett samtal om hur det vita ljuset delar sig i färger när det passerar genom prisman, precis som när det passerar genom regndropparna.

Ett annat sätt skapa en egen regnbåge kan vara att ställa en skål med vatten i fönsterkarmen, och ställa en liten spegel snett ner i vattnet, med spegelytan riktad mot fönstret. Ställ en vit kartongskiva mellan skålen och fönstret. När solen skiner in genom fönstret, kan ni ändra lutningen på spegeln tills ni ser regnbågen på kartongskivan.



Gör en regnbåge

När man skapar egna regnbågar, får man använda alla möjliga färger! Och det finns en massa olika sätt att göra dem på. Här är några förslag. Säkert kan ni hitta på många fler!

- Måla regnbågar med flödiga färger. Kanske en stor gemensam på spännpapper? Vill ni göra det lite svårare, kan ni börja med bara tre färger (gult, blått och rött) och blanda till de andra som behövs.
- Gör ett stort regnbågscollage!
- Klipp itu papperstallrikar, och måla dem i regnbågsfärger. Med en sytråd kan de hängas upp i ett fönster, och bomullstussar som ni limmar på nertill kan bli moln.
- Med modellera eller papier-maché kan ni göra en tredimensionell regnbåge.
- Har ni några färger som kan förvandla rutschkanan till en regnbåge? Eller trappträcket? Eller klätterställningen?
- Silkespapper som fästs på fönstret med tapetklister kan bli en vacker regnbåge som skimrar extra mycket i solen.

En gråvädersdag

Ett riktigt ruskigt gråväder kan vara ett spännande motiv att måla, och inspirera till att använda en helt annan färgskala än vanligt. Eller så kan ni måla skymningen, en riktigt dimmig dag, en stekhet soldag eller iskall vinterdag. Diskutera tillsammans vilka färger passar bra för olika väder. Hur många olika väder att måla kan ni komma på?

Måla utomhus

Varför inte ta med stora, tjocka papper och härliga färger ut! Hitta något inspirerande motiv – till exempel vattnet, en skogsdunge eller en blomsterrabatt – och slå er ner för en stunds utomhusmåleri. Det kan vara inspirerande att närma sig motivet på något annat sätt än vanligt, som att till exempel att inte bry sig om formerna utan bara försöka koncentrera sig på att fånga precis den färg som bladen eller vattnet har. Eller bara måla av de stora sakerna med tjocka penslar och helt strunta i detaljerna.

När ni kommer in med era bilder, kan ni använda en passepartout eller en liten tavelram och försöka hitta den bästa biten av er målning. Kanske kan bilderna bli en utställning? Titta också på kända konstverk som föreställer landskap och naturmotiv.

Himmel, vilken färg!

I boken *Memmo och Mysen söker efter färger* ändrar himlen färg när solen stiger. Och vattnet har också olika färg beroende på hur och var man tittar. Gör egna bilder som visar vilken färg vattnet och himlen kan ha! Titta också på hur olika konstnärer har skildrat samma sak i sina målningar. Hur förändras stämningen i bilden med de olika färgerna?

Lär er mer om djuren

På Emma Virkes bilder förekommer många olika djur. Vad heter de? Var finns de och hur lever de? Kan de ha olika färg, eller alltid samma? Ta reda på mer om de olika arterna och skriv egna faktatexter eller berättelser om djuren. Klipp ut bilder till eller rita själva.



Läs vidare – boktips för barn och pedagoger

Färglära för barn

Challoner, Jack: *Egna experiment med ljud och ljus*, Valentin, 2004

Danielsson, Ulla: *Boken om färg*, Utbildningsradion, 2001

Gustafson, Owe: *Färg- och formbok*, Bonnier Carlsen, 2003

Forslind, Ann: *Färg: lek och experiment*, Alfabeta, 1990

Färglära för pedagoger

Edwards, Betty: *Om färg: handbok och färglära*, Forum, 2006

Helweg, Truls: *Färglära: [grundkurs]*, Skandinaviska databöcker, 2004

Nilson, Karl Gustaf: *Färglära*, Carlsson, 2004

Om väder för barn

Clarke, Catriona: *Lätta fakta om väder*, Bergh, 2007

Cosgrove, Brian: *Väder*, Bonnier Carlsen, 2004

Holmgren, Pär: *Upptäck väder och klimat*, Liber, 2007

Kerrod, Robin: *Lär dig om väder med egna experiment*, Valentin, 1999

Sundsten, Berndt: *Första boken om klimat och väder*, BW, 2009

Om väder för pedagoger

Frågor och svar om väder: Bonnier Carlsen, 2001

Holmgren, Pär: *Barn frågor om klimatet*, Liber, 2009

Holmgren, Pär: *Svenska himlar*, Medström, 2008

Larsson, Lage: *Skärgårdsväder*, Ström, 2003

Fakta och experiment om färg, ljus och vatten

Dahl, Kristin: *Blött, sött och salt – allt om vatten*, Alvina förlag, 2010

Fresk, Klas och Levemark, Lasse: *Tom Tits Tricks*, Alfabeta 1989

Fresk, Klas och Levemark, Lasse: *Tom Tits Nya Tricks*, Alfabeta 1993

Persson, Hans: *Russinhissen*, Hands-On Science Text, 2010

Persson, Hans: *Teknikgrytan*, Hands-On Science Text, 2011



Om mörkrädsla

Arro, Lena: *Ibland är det bra att det är mörkt*, Opal, 2009

Taivassalo, Hannele Mikaela: *Mörkerboken*, Söderström, 2009

Tiberg, Joar: *Månen blev rädd*, Rabén&Sjögren, 2010

Att arbeta med bild

Braxell, Stina: *Skapande barn: att arbeta med bild i förskolan*, Lärarförbundets förlag, 2010

Luxbacher, Irene: *Gör din egen konst*, Alfabeta, 2006

Nordström, Gunvor: *Skapelsemorgon: barnet, konsten, poesin, fantasin*, Warne, 2005

Konstböcker för barn

Barnens konstbok: bilder från Nationalmuseum: Bonnier Carlsen, 1999

Glaumann, Hannah: *En konstbok för barn*, Rabén&Sjögren, 2004

Att arbeta med bilderboken för pedagoger

Dominkovic, Kerstin: *Läsa högt för barn*, Studentlitteratur, 2006

Edwards, Agneta: *Bilderbokens mångfald och möjligheter*, NoK, 2008

Henriksson, Lisa: *Nya Bokpuffar: lekidéer kring bilderböcker och berättande i förskola och skola*, En bok för alla, 2006

